

INDREAM



Afrapportering : Viden til Tiden 2007
Projektkoordinator: Mia Sandholdt



FORORD	2
PROJEKT "VIDEN TIL TIDEN"	3
BAGGRUND	3
MÅLGRUPPE	4
PROJEKTETS FASER	4
Fase 1	4
Ad1) Indhente viden og inspiration.	5
Ad2) Undersøge muligheder, og etablere samarbejde.	6
Ad3) Udvikling af undervisnings- og formidlingsformer	6
Fase 2	6
Beskrivelse af målgruppen.....	7
Ad1) Udvikling af formidlingsmetoder	8
Ad2) Etablering af samarbejde	14
Ad3) Evaluering.....	17
ERFARINGER	29
Projektkoordinering	29
Samarbejde	30
Elevernes udbytte	32
Viden	32
Formidlingsmetoder	33
Stand-Up	33
Monologerne og In Dream	33
Lyd installationen.....	34
Ung- til-Ung dialog	34
Seksualundervisningen	34
Kondomeriet.....	34
AFRUNDING	34



Forord

Projekt "Viden til tiden" er blevet til med støtte fra Sundhedsstyrelsen. Projektet er et udviklingsprojekt, der har til formål at udvikle formidlingsmetoder om seksualoplysning til elever på erhvervsuddannelser. Projektet skal give unge viden om sex på en ny og involverende måde. Projekt "Viden til tiden" ligger vægt på at gøre seksualundervisning inddragende, dialogbaseret, nytænkende og frem for alt humoristisk. Lysthuset er Århus Kommunes Center for seksuel sundhed og har gennem de sidste 9 år bl.a. arbejdet med udvikling af metoder til at styrke seksuel sundhed og sundhedsfremmende adfærd.

Denne rapport præsenterer en beskrivelse og vurdering af projektets gennemførelse, resultater samt erfaringer.

For at "Viden til tiden" har kunnet komme ud på landevejen, har der været mange frivillige unge, søskende, kærester, ansatte fra Lysthuset samt freelancere, der har bidraget til, at vi har kunnet udvikle og afprøve "Viden til tiden". En stor tak til alle som har slidt og slæbt. Endvidere en stor tak til alle de elever og lærere, som har medvirket til, at vi har kunnet gennemføre projektet.



Projekt "Viden til tiden"

Sundhedsstyrelsen har bevilget støtte til, at Lysthuset udvikler og afprøver metoder til:

- At nå en gruppe unge som ud fra Ung 2006¹ undersøgelsen har en lav viden om seksuelt overførbare infektioner (SOI), prævention samt ikke bruger beskyttelse ved samleje med ny partner.

Dernæst er formålet at:

- Afprøve forskellige formidlingsmetoder på forskellige uddannelser.
- Opnå viden om mulighederne for at lave oplysning på forskellige uddannelsesinstitutioner.

Baggrund

I efteråret 2006 gennemførte sundhedsstyrelsen "Ung 2006" en internetbaseret spørgeskemaundersøgelse af de 15-24-åriges seksualitet. Undersøgelsen viste bl.a.:

- Ca. halvdelen af mænd mellem 18-24 år beskytter sig ikke konsekvent hver gang, de er seksuelt sammen med en ny partner.
- Unge oplever problemer ved brug af kondom.
- Klamydia er den hyppigst forekommende sexsygdom.

Disse resultater indikerer, at unge enten har en lav viden om prævention og SOI eller at de har viden, men oplever barrierer i forhold til at anvende sikker-sex råd i praksis. Hvis man kigger på udbredelsen af klamydia og andre sexsygdomme, er denne stadig stigende. Ca. 50.000 unge i Danmark er smittet med klamydia². Derudover er antallet af uønskede graviditeter blandt 15-19-årige piger stigende³.

Folkeskolens obligatoriske og lovpligtige seksualundervisning danner baggrund for de unges viden om prævention, graviditet og SOI. Folkeskolens seksualundervisning er ofte til debat, idet kvaliteten er af varierende kvalitet og i nogle tilfælde lavt prioriteret. Seksualundervisningen finder primært sted i 7-9 klasse, hvor eleverne er fra 13-15 år. Den gennemsnitlige alder for den seksuelle debut ligger på 16 år. Dette betyder, at den viden, som elever tilegner sig i folkeskolens undervisning, for mange først er aktuel, når de har forladt folkeskolen. Seksualundervisning er ikke et obligatorisk fag på ungdomsuddannelser, hvilket betyder, at der ikke på nuværende tidspunkt eksisterer en systematisk indsats i forhold til unge, der er gået ud af folkeskolen.

¹ www.sundhedsstyrelsen.dk

² www.sexogsamfund.dk

³ www.abortnet.dk



Projektets udgangspunkt er, at mange af de unge allerede har seksuelle erfaringer og viden om reproduktiv sundhed, men at denne viden i mange tilfælde er unuanceret og måske endda ukorrekt. Herudover har projektet fokus på de problemer, de unge oplever i forhold til at bruge denne viden i praksis.

På baggrund af ovenstående ses der et stort behov for at undervise, vejlede, informere og orientere unge, der har forladt folkeskolen, om prævention, seksygdomme og seksuel sundhed, så de kan få aktuel viden til rette tid.

Målgruppe

Målgruppen er afgrænset til unge i alderen 16-25 år, som går på en erhvervsuddannelse i Århus og omegn:

Social- og Sundhedsuddannelsen, Erhvervsgrunduddannelser eller Produktionskoler. Denne målgruppe er således valgt ud fra et ønske om at nå unge, som har forladt folkeskolen. Gymnasiet er fravalgt idet det er unge på de erhvervsrettede uddannelser som ifølge "Ung 2006" har en lav viden om prævention..

Projektets faser

Projekt "Viden til tiden" er opdelt i to faser.

Den første fase havde til formål at indhente viden og inspiration, undersøge muligheder for at etablere samarbejde med skoler og uddannelsessteder samt afprøve de første undervisnings- og formidlings former på biblioteker, gymnasier og tilsvarende ungdomsuddannelser.

Den anden fase drejede sig om at opnå viden om mulighederne for at lave oplysning på uddannelsesinstitutioner, ved at afprøve færdige designede forskellige undervisnings- og formidlings metoder på udvalgte uddannelsesinstitutioner/- skoler, samt evaluering af disse erfaringer og projektet som helhed.

I det følgende beskrives og vurderes de enkelte faser.

Fase 1

Denne første fase af projektet var en forsøgs- og udviklingsfase, hvor der blev

1. Indhentet viden og inspiration.
2. Undersøgt muligheder for at etablere samarbejde.
3. Afprøvet undervisnings- og formidlingsformer.



Ad1) Indhente viden og inspiration.

Med henblik på at indkredse hvilke behov og holdninger målgruppen har i forhold til emnet, blev der gennemført 2 fokusgruppe interviews á 2 timer. Fokusgrupperne bestod af henholdsvis malerlærlinge (21-26 år) og en gruppe fra HK-ungdom (18-25 år). Interviewguiden er konstrueret på baggrund af UNG 2006 ⁴.

Fokusgrupperne gav udtryk for holdninger til seksualoplysning samt indsigt i hvilke problemer, der kan være på skolerne, f.eks. påpegede malerlærlingene, at aldersspredningen på de tekniske skoler er stor. De gav samtidig udtryk for stor interesse for emnet, og selv havde de en relativ lav viden på området. I forhold til formidlingen af seksuel sundhed var der enighed om, at skræmmebilleder kun har meget kortvarig effekt, og at der i stedet er behov for nogen, der taler de unges sprog og går i dialog med dem. Det er vigtigt, at det ikke er formanende voksne, der kører et meget forudsigeligt program af, og at der generelt er en positiv tilgang til sex. Gruppen af malere understregede yderligere, at det var vigtigt, at det ikke bare var ren tavleundervisning, hvor de unge er de passive tilhørere. De efterspurgte noget mere levende, hvor de selv ville blive involveret. Begge grupper gav udtryk for at styret dialog i en mindre gruppe, (lidt som det de selv oplevede i interviewet), ville være en god metode, de mente dog ikke, det ville fungere i en større gruppe. I denne forbindelse blev der snakket om, at der var stor forskel på, hvor meget den enkelte elev ville få ud af en dialog baseret undervisning, da mange faktorer kan være afgørende for, hvordan dialogen går; eksempelvis hvordan gruppen har det indbyrdes, hvor godt de kender hinanden mv. Der blev derfor talt om en model, hvor flere metoder blev kombineret, således at de stille elever også kunne komme til orde.

Konklusioner fra fokusgrupperne:

- Tilrettelæg metoder efter type af uddannelse/skole – vær opmærksom på, hvornår der er skoleforløb/praktik og kend aldersspredningen.
- Undervisningen skal skabe åbenhed om sex frem for skræmmekampagner.
- Der skal tages udgangspunkt i, at de unge har seksuelle erfaringer, men at deres viden kan opdateres på forskellige områder.
- Fokuser på holdninger til kondombrug og partneropsporing.
- Anvende dialog og debatorienterede metoder frem for envejskommunikation.
- Aktiviteterne skal have en humoristisk tilgang samt indeholde uforudsigelige elementer.
- Vide at de unge har et lavt kendskab til nye præventionsformer.

⁴ Bilag 1 – Interviewguide fase 1



Ad2) Undersøge muligheder, og etablere samarbejde.

I forhold til projektets samarbejdspartnere blev der lagt vægt på, at de udvalgte uddannelser tilsammen opfylder nedenstående kriterier:

- Teoretiske eller praktiske uddannelser.
- Uddannelserne repræsenterer unge med både svage og stærke faglige- / sociale forudsætninger.
- Kønsfordelingen skal være ligelig.
- Aldersfordelingen ligger mellem de 16-24årige unge.

På baggrund af disse kriterier er følgende institutioner blevet udvalgt:

1. Produktionsskoler
2. EGU
3. Social- og sundhedsskoler
4. Tekniske skoler
5. Købmandsskoler

Ad3) Udvikling af undervisnings- og formidlingsformer

Lysthuset har stor erfaring med at lave seksualoplysning til folkeskolens ældste klasser. Lysthuset bruger en bred vifte af metoder til denne gruppe så som;

- teater
- supplerende undervisning så som:
 - foredrag
 - vejledning af projektgrupper, samt vejledning af særlige målgrupper, f.eks. etniske minoriteter
 - ung til ung dialog
 - individuel rådgivning
 - hjemmeside

Med udgangspunkt i disse metoder udviklede Lysthuset en indsats til den noget ældre målgruppe på ungdomsuddannelserne, de 16-25årige. Metoderne og indholdet blev således tilpasset målgruppen.

Fase 2

Til at udføre fase 2 har der været ansat en fast projektkoordinator på 20 timer og en projektmedarbejder har været tilknyttet projektet efter behov. Herudover har der gennem hele projektet været kontakt med 20-30 freelancere; skuespillere, instruktører, håndværkere, chauffører, underviser, frivillige unge mfl. Nærmere beskrivelse af projektets forløb, samt de problemer og udfordringer et projekt af denne størrelse har haft, er beskrevet i afsnittet *erfaringer*.



Fase 2 tog udgangspunkt i erfaringerne fra fase 1 og fortsatte arbejdet med følgende elementer:

1. Udvikling af formidlingsmetoder.
2. Etablering af samarbejde med de forskellige uddannelsessteder/skoler.
3. Afprøvning af forskellige formidlingsmetoder på forskellige uddannelser/skoler.
4. Evaluering.

Projektets målgruppe er ikke en homogen størrelse, hvorfor en nærmere beskrivelse heraf er nødvendig inden gennemgangen af fase 2.

Beskrivelse af målgruppen

De udvalgte skoler og uddannelser er forskellige på flere områder, hvilket vi har taget højde for i forhold til læringsformer. For det første er der en aldersspredning fra 16-25 år, for det andet adskiller skolerne sig i forhold til, hvor teoretisk eller praktisk betonet uddannelsen er, hvilket har betydning i forhold til elevernes indlæring samt motivations- og koncentrationsevne. Vi forventede, at elever på de mere teoretisk prægede uddannelser ville have nemmere ved læring og bevaring af koncentrationen overfor oplæg og lignende indslag end de elever, som kommer fra de mere praktisk orienterede skoler. Vi ønskede derfor at afprøve metoder, der var tilpasset hver målgruppe.

Produktionsskoler er definerede ved, at det er et praktisk uddannelsesstilbud baseret på værkstedsundervisning⁵. Produktionsskoler henvender sig til alle unge under 25 år:

- Som ikke har gennemført en ungdomsuddannelse eller ikke har forudsætninger for at påbegynde en uddannelse.
 - Som mindst har gået 9 år i skole, men nødvendigvis ikke har gennemført 9. klasse.
- Der er her ofte tale om socialt udsatte unge, som vælger dette tilbud. Opholdet på Produktionsskolen kan vare op til et år.

EGU – Erhvervs grunduddannelser er en kort praktisk arbejdspladsuddannelse og består af perioder på skolen og perioder i praktik⁶. Uddannelsen varer normalt 2 år, men den kan i særlige tilfælde forlænges med et ekstra års praktik, så den i alt varer 3 år. Uddannelsen henvender sig til alle unge, der har afsluttet folkeskolen. For både produktionsskolen og EGU er det gældende, at eleverne overvejende har svage faglige- / sociale forudsætninger, og på baggrund af elevernes forudsætninger, benævnes de ofte som udsatte unge.

⁵ www.produktionsskoler.dk/

⁶ www.ug.dk



Social- og Sundhedsskolen uddanner social- og sundhedsassistenter og sundhedshjælpere. Uddannelsen henvender sig til alle unge, der har gennemført 9. klasse eller har andre lignende kvalifikationer⁷. Uddannelsen er både af praktisk og teoretisk karakter. Eleverne kommer med meget forskellige baggrunde såvel fagligt som socialt. Uddannelsen er domineret af kvinder.

Tekniskskole / akademi uddanner elektrikere, køleteknikere, plastmagere, tømrere, tækkemænd etc.⁸ Uddannelserne er vekseluddannelser, som består af perioder med skole- og praktikophold. Eleverne skal have gennemført 9. kl. og kan også have forskellige faglige baggrunde. Uddannelsen er domineret af mænd.

Købmandsskolen og Teknisk gymnasium er begge erhvervsuddannelser, der henvender sig til unge, der har gennemført 9 kl. Ofte vælger eleverne disse uddannelser med det formål at videreudanne sig på de videregående uddannelser. Uddannelsen er primært teoretisk funderet, og eleverne kan generelt betegnes som ressourcestærke unge. Uddannelsen har en ligelig fordeling af mænd og kvinder.

Ad1) Udvikling af formidlingsmetoder

Under udviklingen af metoder var det vores hensigt at udvikle metoder, der gav rum til refleksion hos eleverne. Da elevers læring er forskellig, var det også vores hensigt at udvikle metoder, der tog hensyn til unges forskellige måder at indlære på. Inden for læringsformer tales der ofte om to læringsformer, den formelle og den uformelle læringsform. Der er ikke en entydig definition af den formelle læringsform. Den formelle læring er det, der foregår indenfor f.eks. læseplaner, pensum og målsætninger, og primært er det den læring, som skolesystemet fordrer, hvor viden traditionelt set skal kunne ekspliciteres. Den uformelle læring udspringer derimod typisk ud fra den enkeltes interesser, og resulterer oftest i udvikling af kompetencer og viden, som den lærende nødvendigvis ikke er bevidst om. Læring er derfor ikke kun knyttet til skolebænken, hvor læreren underviser og stiller spørgsmål. Herudover peger forskning omkring intelligens og indlæring på, at der er forskel på, hvordan man indlærer; nogen indlærer således bedst gennem visuel fremstilling, andre ved at få informationer fremlagt auditivt. Denne forskning peger endvidere på, at lærerens rolle ved den optimale læring skal være mere faciliterende end styrende⁹.

⁷ www.sosuaarhus.dk

⁸ www.hadstents.dk

⁹ Gardner, Howard (1983) *Frames of Mind: The theory of multiple intelligences*, New York: Basic Books., Gardner, H., & Hatch, T. (1989). Multiple intelligences go to school: Educational implications of the theory., Gardner, H. (1991) *The Unschooled Mind: How children think and how schools should teach*, New York: Basic Books., Gardner, Howard (1999) *The Disciplined Mind: Beyond Facts And Standardized Tests, The K-12 Education That Every Child Deserves*, New York: Simon and Schuster (and New York: Penguin Putnam)., Gardner, H., & Hatch, T. (1989). Multiple intelligences go to school: Educational implications of the theory of multiple intelligences. *Educational Researcher*, 18(8), 4-9., Williams, W. M., Blythe, T., White, N., Li, J., Sternberg, R. J., & Gardner, H. (1996). *Practical intelligence for school*. New York: HarperCollins College Publishers.



Med erfaringen fra fase 1 var det åbenlyst, at teater og andre kreative oplæg samt en mini kondombutik skulle inddrages, således at metoderne tilgodeser både de forskellige intelligenser, indlæringsstile og den formelle og den uformelle læringsform. De metoder, som tilbydes disse skoler kunne sammensættes forskelligt, men bestod typisk af en kort introduktion til Projekt "Viden til tiden", - stand-up, - undervisning/UTU, - oplevelsesrum, - teater, - kondomeri besøg og debat. I det følgende beskrives "Viden til tidens" formidlingsmetoder.

Teater og kreative formidlingsformer

I konceptudviklingen af formidlingsmetoder er der blevet lagt vægt på, at metoderne skal være kreative og udfordre unges forestillinger om andre unges seksuelle adfærd jvf. Ringstedforsøget¹⁰, være debatskabende og involverende samt give viden. I udviklingen af formidlingsformerne og deres indhold er der taget hensyn til målgruppens forskelligheder i forhold til læring, køn, alder, uddannelse og socialgruppe. Udvalget af metoder afspejler således forskellige læringssituationer som på hver deres måde motiverer og fremmer elevernes læring.

Som alternativ til traditionelle oplæg, hvor elever sidder stille over lang tid, er teater blevet inddraget som en kreativ formidlingsform, hvor eleverne i kort tid modtager passiv indlæring. Teateret åbner således for en række muligheder, det traditionelle foredrag ikke gør. Teateret kan tale til andre sanser og kan tage andre dilemmaer op. Teater har den evne at formidle sundhedsfaglige budskaber indenfor seksuel sundhed på en spændende, nærværende og vedkommende facon. Gennem teater kan 'svære' eller tabubelagte emner åbne for dialog, refleksion og forandring. Skuespillerne i teatret var alle unge i 20erne. De var således selv indenfor projektets målgruppe. Dette var et bevidst valg, da dette kan hjælpe med til at få eleverne til at identificere sig med de scenarier, der blev skildret i teater stykket. Ved at vælge formidlingsmetoder, som står i opposition til, hvordan elever ellers opnår viden omkring prævention, SOI etc., er der forsøgt at designe metoder, som involverer eleverne og gør emnerne vedkommende og relevante.

Nedenstående er en beskrivelse af de valgte metoder, som er designet til at kunne kombineres på forskellige måder alt efter hvilken skole/uddannelse, der er tale om.

Stand-Up

Det er Lysthusets erfaring, at seksualundervisning i folkeskolen ikke altid forbindes med humor og læring, men mere er pinligt og kedeligt. Det er vigtigt, at man fanger de unges opmærksomhed, hvorfor de første 5-10 minutters indledning er vigtigt og centralt. Første metode til at formidle sundhedsfremmende budskaber i forhold til seksuel sundhed er Stand-Up genren. Anvendelse af Stand-Up har funktionen som ice-breaker. Med Stand-Up genren kan man via komik og humor skabe et rum, hvor dilemmaer som knytter sig til seksualitet eller tabuiserede seksuelle emner, kan blive udfordret og italesat. Endvidere er Stand-Up blandt unge en genre, som forbindes med at være underholdende og

¹⁰ Flemming Balvig m.fl.: Ringstedforsøget - Livsstil og forebyggelse i lokalsamfundet.. Djøf forlagene

uforudsigelig, og genren er samtidig en del af ungdomskulturen, hvorfor vi prioriterede at afprøve denne metode. Endvidere forventede vi, at et Stand-Up ville signalere, at emnet seksuel sundhed ikke er kedeligt, og at det ville blive set ud fra et ungt perspektiv uden løftede pegefingre. Komikerens rolle var at fungere som ice-breaker og fange de unges opmærksomhed.



Stand-Up indslaget indeholder følgende budskaber

- Brug kondom
- Bliv testet ved risikoadfærd
- Fortæl til din partner, hvis du er smittet
- Kend dine egne og din partners grænser (undgå krænkelse)
- Vent med sex til du føler dig parat

Valg af komiker.

I valget af komiker lagde vi vægt på, at vedkommende skulle have erfaring med målgruppen og have lyst til at arbejde med seksuel sundhed. Med udgangspunkt i overstående emner designede komikeren et 10 min. Stand-Up indslag. For at sikre at Lysthuset kunne stå inde for indholdet og dets karakter, blev der holdt 3 møder før første optræden. Vi valgte komikeren Christian Andersen, idet han flere gange har optrådt på TV2 og til dagligt arbejder med socialt udsatte unge. Vi forventede derfor, at han gennem humor kunne fange de unges opmærksomhed og formidle seksuel sundhed.

Før hver optræden briefede vi Christian Andersen i forhold til hvilke type af unge, han skulle optræde for og hvilke type af jokes, vi synes var passende / ikke passende. At samarbejde med en komiker, hvis speciale er at få andre til at grine, og som har et afslappet forhold til etik og pædagogik, kan være et problem, hvilket vi beskriver i afsnittet omkring evaluering.

Oplevelses-teater-events

Lysthuset har stor erfaring med at anvende teater i forbindelse med seksualundervisning. Oplevelses-teater, teaterforestillinger og film er en del af denne eventdag. Til projektet blev der designet 4 teater-events med en varighed á cirka 10-15 min. samt et teater stykke á 60 min. De fire teater-events skulle fungere som stationer, eleverne i små grupper skulle skiftes til at besøge. Eleverne blev i små grupper guidet igennem rum, hvor ungdomskulturelle udtryksformer illustrerer forskellige dilemmaer. Imellem hver station fik eleverne mulighed for at summe sammen over, hvad de lige havde oplevet. For at få elevernes fulde opmærksomhed og fokus, blev der i de forskellige oplevelsesrum lagt vægt på at skabe en intim atmosfære. Fælles for hele teaterproduktionen er, at det er jævnaldrende unge fra 20-25 år som spiller og optræder.



Monolog 1- Score Kaj

Monologer bruges som intim-teater og publikum må max være en gruppe på 15 personer, som skal sidde i en hestesko foran skuespilleren. Formålet er at skabe et fortroligt rum.

Der blev produceret en 12 min. monolog, der tager udgangspunkt i unges forestillinger om andre unge i forhold til antal af partnere og seks sygdomme.

Medvirkende: Thomas Sejersen.

Indhold: Hovedpersonen er en fyr på 20 år, der pralende fortæller om alle de piger, han har været sammen med uden at bruge kondom. Mens han praler ser man, hvordan han får et mere og mere kløende skridt grundet flere kønssygdomme. Han ender med at erkende, at han nok skal bruge kondom og tage til læge¹¹.

Formål: At iscenesætte hvilke konsekvenser det har at dyrke ubeskyttet sex personligt, fysisk og socialt, samt synliggøre socialoverdrivelse.

Monolog 2- Pigen

Der blev produceret en 12 min. Monolog, der handler om, hvor sårbart et kæresteforhold kan være.

Medvirkende: Merethe Moesgaard.

Indhold: Hovedpersonen er en pige på 16 år, som er kæreste med en fyr, som kommer fra et arabisk land. De er meget glade for hinanden, men forholdet har svære betingelser, idet fyrens familie ikke billiger hans forhold til den danske pige. Fyren bliver stillet i det svære valg mellem kæresten og familien¹²

Film

Der er blevet produceret en 12 min. film, der handler om SOI.

Medvirkende: Thomas Sejersen og Merethe Moesgaard.

Indhold: Vi følger Thomas, som skal fortælle sin kæreste, at han har været sammen med en anden pige. Kæresten er vidende om, at denne pige, samt dem hun har været sammen med, har klamydia.

Formål: Taget i betragtning at ca. 50.000 unge er smittede med seks sygdommen klamydia, har eller vil flere unge ende i en situation, hvor de har haft ubeskyttet samleje eller kender nogle, som har det. Filmen her tager dette dilemma op i forhold til:

- Hvad gør man, hvis man har haft ubeskyttet samleje?
- Hvordan undgår man at blive smittet?
- Hvad skal man gøre, hvis man er smittet?

Lyd installation

Der er blevet produceret et 10 min. lydbånd, der omhandler venskab, seksualitet og risikoadfærd

Medvirkende: Unge der interviewer hinanden på et Århusiansk gymnasium.

¹¹ Bilag 2 – Manuskript monolog 1

¹² Bilag 3 – Manuskript monolog 2



Indhold: Lyd installationen bliver afspillet i et mørkt rum, hvor eleverne sidder på gulvet og lytter til andre unge, der snakker og diskuterer om deres normer i forhold til beskyttelse, alkohol, fest og rus.

Formål: Rus, fest og sex er tre ting, som de unge oplever med hinanden. Lyd installationen har til formål at få de unge til selv at reflektere over deres egne normer frem for at spekulere på, hvad andre unge tænker.

Monologerne, film og lydtrum er produceret og instrueret af Inge Sølvsten og Morten Lundgaard efter idé af Inge Sølvsten, Mia Sandholdt, Vibeke Thorup og Morten Lundgaard.

In Dream

Instruktion og manuskript: Morten Lundgaard og Inge Sølvsten

Medvirkende: Esben Smed, Pernille Kølbæk og Cathrine Rahbek

Teaterforestillingen *In Dream* er en forestilling, der handler om 3 unge, som mødes nogle år efter, at de forlod skolen. Det er festival og gamle minder dukker op. *In Dream* handler om venskab, rus, seksualitet, krop, grænser og de mange valg, unge står i. Forestillingen giver et indblik i ungdomslivets højdepunkter og nedture. Forestillingen iscenesætter unges forestillinger om andre unge i forhold til seksualitet og lægger op til en efterfølgende 30 min. debat om samme emne.

In Dream er et teaterstykke, hvor kulisser og udstyr kræver et scenerum på 4x6 meter og min. 3 meter til loftet. Det har betydet, at forestillingen kun har kunnet spilles på de skoler, hvor de fysiske rammer har kunnet opfylde de pladsmæssige krav. Teater stykket kan bære en belægning på ca. 200.

Kondomeriet

Design: Mia Sandholdt, Vibeke Thorup og Mads Wahlberg

Som en del af den uformelle læring i forhold til prævention, blev der udviklet en rullende butik, hvor der er salg af graviditetstest, forskellige typer kondomer, størrelser m.m. for at vise at kondomer ikke bare er et kondom. Glidecreme, massage olie, legetøjshåndjern var også en del af sortimentet. Formålet var at sætte direkte fokus på prævention og herunder kondomer på en sjov og anderledes måde. Ung 2006 viser, at de fleste unge har oplevet problemer ved anvendelse af kondom. Kondomeriet giver de unge mulighed for at stille spørgsmål omkring prævention i afslappende omgivelser. Kondomeriet fungerede som en lille markedsplads, hvor de unge kunne gå omkring og få rådgivning. Ved at de unge kunne se, røre, afprøve er dette indslag knyttet til den uformelle læringsituation. Besøget i kondomeriet indgik som det sidste indslag, så eleverne i ro og mag havde mulighed for at stille spørgsmål og købe kondomer.



De kreative oplæg

Til "Viden til tiden" er der blevet udviklet to former for oplæg som skal supplere teaterformidlingsdelen. Der er tale om Ung-til-Ung dialog samt seksualundervisning.

Ung-til-Ung dialog

Ung-til-Ung dialog er en metode, hvor frivillige unge (sexløbere) har dialog med andre unge om prævention, SOI, partneropsporing, seksuel adfærd og fordomme/myter. Dialogen foregår i små grupper på max 20 elever, hvor sexløberen fungerer som facilitator. Sexløberens rolle er at skabe dialog med gruppen om normer, grænser, seksualitet og kærlighed. Dialogen adskiller sig fra undervisningen ved, at det er unge, som ved hjælp af temaer tager udgangspunkt i teorien om sociale overdrivelser; at unge tror, at andre unge har prøvet meget mere end dem selv. Ved at synliggøre denne sociale overdrivelse i den nære grupperelation, kan man forebygge unges individuelle risikoadfærd. Metoden til dette er spørgeskemaer, der spørger til de unges egen seksuelle adfærd, og den adfærd de tror andre har. Inden besøget skulle eleverne anonymt besvare et spørgeskema. Denne besvarelse blev så en del af dialogen. Dialogen har ingen løftede pegefingre, men er en afspejling af den unges nære omgangskreds og deres viden og handlinger i forhold til seksualitet¹³.

Seksualundervisning

Seksualundervisningen blev varetaget af seksual underviseren Helge Myrup. Seksualundervisningens formål var at:

- Give de unge fakta viden om SOI og præventionsformer.
- Debattere: partneropsporing, grænser, sikker sex

Mia Sandholdt og Vibeke Thorup designede i samarbejde med Helge Myrup et 90 min. oplæg¹⁴. Oplægget er designet til målgruppen og til at inddrage de unge gennem debat og diskussioner. Helge Myrup's oplæg består af faktuel viden samt emner, der diskuteres ud fra tekst og billeder. Oplægget har en humoristisk tilgang, hvor det er elevernes behov og spørgsmål, der bliver sat i centrum.

Debat

Som afslutning og opsamling på dagens forløb, er der afsat tid til at snakke med eleverne omkring dagens forløb; hvad har eleverne fået ud af dagen, og hvilke tanker det sat i gang? Disse mundtlige tilbagemeldinger er blevet inddraget i denne rapport.

Nedenstående er et eksempel på, hvordan et program har været støbt sammen.

17:45-18:00 Intro og Stand-Up v/ Christian Andersen,
kendt fra 'Scenen er din' på TV2

¹³ Bilag 4 UTU spørgeskema

¹⁴ Bilag 5 – Helge Myrups oplæg

18:00-19:00 Teater
19:15-20:30 Supplerende seksualundervisning
20:45-21:45 Oplevelsesrum
21:45-22:30 Kondomeriet er åbent, og der er vand/øl og kage til alle



Ad2) Etablering af samarbejde

Inden der blev taget kontakt til de respektive skoler og uddannelser, blev en folder omkring projektet med et tilsvarende logo designet. Vores erfaring er, at skoler oftest gerne vil have info materiale omkring tilbudte aktiviteter. Pjecen fortalte kort om baggrunden for projektet "Viden til tiden"¹⁵, samt hvilke typer af arrangementer vi kunne tilbyde.

Den indledende kontakt

Følgende skoler/uddannelser tog vi telefonisk kontakt til i Århus og omegn:

- Frisørskolen
- Teknisk skoler
- Handelsskoler
- Produktionsskole
- Social- og Sundhedsuddannelsen
- Gartner og Jordbrugsuddannelsen
- Maskinskole uddannelsen

Frisørskolen samt maskinskolens elever er primært unge over 25 år og derfor udenfor projektets målgruppe, hvorfor disse blev valgt fra. De andre udvalgte skoler viste alle interesse for projektet og gav alle udtryk for, at seksualoplysning også er relevant for deres unge. Alle skoler, hvor målgruppen er repræsenteret, valgte at deltage i projektet. Gartnerskolen måtte vi aflyse, da godkendelse af projektet fra skolens side trak i langdrag. Gældende for alle skoler, undtaget Produktionsskolerne og EGU, var, at det var et stort arbejde at finde frem til den person, som kunne tage stilling til eller havde interesse i projektet. Skolerne har ofte mange afdelinger, som har hver deres administration og lærerstab. Det var vores oplevelse, at det mere eller mindre var tilfældigt, hvem sekretæren stillede os om til, efter at have introduceret dem for projektet. I nogle tilfælde var det skolelederen eller uddannelseslederen man fik fat, og i andre tilfælde var det lærere, man blev stillet om til. Primært har det været lærere, som har vist størst interesse og har haft størst indflydelse på, om og hvordan et arrangement har kunnet realiseres. De forhindringer eller problemer vi er stødt ind i, i den indledende kontaktfase har primært omhandlet:

- At vi ikke har kunnet få kontakt med en relevant lærer/leder.
- At elevernes skema er fastlagt og ikke har plads til udefrakommende arrangementer.
- At skolernes fysiske rammer ikke har kunnet opfylde vores behov.

¹⁵ Bilag 6 – "Viden til tiden" pjecce

- At kontaktpersonen ikke har haft mulighed for at få grønt lys hos ledelsen.



Vi har ikke oplevet, at vi er blevet afvist grundet arrangementets karakter eller emne. Tværtimod har alle skoler givet udtryk for, at seksualundervisning er relevant. Produktionsskolerne og EGU har en meget lille personalestab, intet fastlagt pensum og mere tid, hvorfor det derfor var hurtigt at nå frem til den rette kontaktperson.

Muligheden for samarbejde

Muligheden for at indgå samarbejde har været af positiv karakter.

- Vores pjece har været en stor hjælp, idet det har været nemt for vores kontaktperson at formidle projektet til de relevante personer/instanser, som skulle godkende arrangement.
- At skolerne ingen udgifter har haft, grundet Sundhedsstyrelsens støtte.
- At de kontaktpersoner, vi har haft, har været dybt engagerede i projektet.
- De fleste skoler har benyttet sig af Lysthusets normale tilbud og har derfor fra starten været positivt indstillet.
- At projektets indhold adskilte sig fra den traditionelle seksualundervisningsform og derfor vakte interesse.

Samarbejdet er efter vores oplevelse blevet styrket ved, at vi har haft et godt personligt samarbejde. Efter den telefoniske kontakt har vi besøgt skolerne og vores kontaktperson, hvorefter det færdige program i samarbejde med kontaktpersonen er blevet planlagt ned til mindste detalje. Efterfølgende har hver skole modtaget et brev, der udførligt beskriver arrangementets program og forberedelser¹⁶. Det at vi har kommunikeret først pr. telefon, dernæst ved et personligt møde og til sidst gennem brev har betydet, at vi har undgået forvirring omkring programmet eller indhold. Vi oplever, at det personlige besøg har fremmet skolens engagement, og i højere grad har givet skolerne en følelse af ejerskab i forhold til projektet.

Det personlige besøg har betydet:

1. At vi har kunnet præsentere og skabe opmærksomhed omkring seksuel sundhed og har derved kunnet synliggøre behovet for seksualoplysning.
2. At vi har kunnet planlægge og tilpasse arrangementets program til den enkelte skole.
3. At skolen er blevet aktiv involveret og fået følelsen af medejerskab.

På skolerne er vi blevet imødekommet med nysgerrighed og åbent sind. I flere tilfælde kunne vi se, at kontaktpersonens engagement har haft stor betydning for, hvor engageret og motiveret eleverne har været.

¹⁶ Bilag 7 – Brev til skoler



Tidsdimension

Der er stor forskel på, hvor fleksible skolerne/uddannelserne er i forhold til at afsætte op til en halv dag til et tema, som i princippet er udenfor pensum. Vores erfaring er, at skolerne bedst kan afsætte tid, hvis de kontaktes fra mindst 3 måneder før, man ønsker at komme. De fleste skoler har faste temadage, som de kan bruge på arrangementer udefra. På de mere teoretiske uddannelser, ønsker skolerne, at de kontaktes inden de planlægger elevernes grundskema, det finder oftest sted inden skolernes sommerferie. Nedenstående skema giver et overblik over hvilke særlige forhold, der gør sig gældende i forhold til kontakt og muligheder i forhold til de forskellige uddannelsessteder/-skoler:

Skole	Hold opstart for grundskole	Note
EGU	Der startes hold op 6 gange om året	Er meget fleksibel
Produktionsskoler	Forskelligt fra skole til skole	Er meget fleksibel
Handelsskolen	August	Mindre fleksibel
Den Jyske Håndværkerskole	Der er hold start i jan. og i juli.	Fælles arrangementer kan koordineres med skolehjemslederen
HTX Århus	Der startes hold op 6 gange om året	Aftaler laves med Biologilæreren
Social og Sundhedsskolen	Hold opstart januar/august	Kontakt via skemaplanlægger

Teknisk skole, Teknisk akademi og SOSU har et fast pensum, som eleverne skal igennem, hvilket betyder, at det er en fordel at kontakte skolen inden de planlægger skoleskemaet. Det er oftest i maj måned. Vi var dog så heldige at få kontakt med en biologilærer, som ville indskrive arrangementet som en del af biologiundervisningen, da supplerende seksualundervisning kunne forsvares som relevant i forhold til faget biologi. Generelt anbefalede hun at kontakte biologilærerne i forhold til aktiviteter omhandlende seksuel sundhed. På de teknisk skoler, der har et skolehjem tilknyttet, kan det anbefales at få kontakt med skolehjemslederen, som er den person, som har ansvaret for de unge i fritiden. Det er også denne person, der har overblik over, hvornår eleverne er i skole- og i praktikforløb.

Produktionsskolerne og EGU er ikke afhængige af et pensum og er derfor meget fleksible i forhold til at afsætte en halv til en hel dag til sådanne arrangementer. Skolerne har som regel en fast dag i måneden, som er afsat til temadag for alle skolens elever. Skolerne råder over mange lokaler, hvilket betød, at vi kunne have mange aktiviteter med ud. Der var en skole, som har en stor andel af unge med anden etnisk baggrund end dansk, hvor der skulle tages specielle hensyn i forhold til seksualundervisningens indhold. Skolen havde dårlig erfaring med, at de unge udvandrede fra undervisningen grundet provokerende og



stødende indhold. Skolelederen valgte, at der ikke skulle deles noget info ud omkring arrangementet, før vi stod i skolegården for at undgå, at de ikke deltog.

Alt i alt oplever oplevede vi, at skolerne er nemme at samarbejde med, de udviste alle stor interesse omkring seksuel sundhed og har alle bakket op omkring projektet.

Ad3) Evaluering

Da de skoler, som vi har besøgt, er vidt forskellige, er vores undervisnings- og formidlingsprogrammer tilpasset hver skole og er blevet sammensat i forhold til følgende elementer:

- Alder og køn
- Type af uddannelse (niveau i forhold til teori og praksis)
- Skolens tidsmæssige ressourcer
- Skolen fysiske rammer

Vi har haft 12 arrangementer fordelt på 8 skoler/ uddannelsessteder (se skema nedenfor).

Vi har haft ekstra arrangementer på de skoler, hvor der er mange elever.

I alt har vi været i kontakt med 670 elever.

Oversigt

Følgende skema giver et over blik over aktiviteterne

- A=Seksualundervisning
- B = Ung-til-Ung
- C = Monolog 1 Score Kaj
- D = Monolog 2 Pigen
- E = Lyd installation
- F = Film
- G = In Dream
- H = Kondomeri
- I = Debat
- J = Stand-Up
- K = Spørgeskema

Skole	Antal elever	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
SOSU	25	X										X
Hørning Produktionsskole	50	X	X	X	X	X	X	X	X	X		X
EGU Århus*	25	X	X	X	X		X		X	X	X	X
Jyske Håndværkerskole Århus	200	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X
Århus Produktionsskole	50	X		X	X	X	X		X	X	X	
Egå produktionsskole	50	X		X	X	X	X		X	X	X	
HTX Århus	70	X		X	X	X	X			X	X	X
Århus Købmandsskole	200							X		X		

Som en del af evalueringen af "Viden til tiden" har vi i samarbejde med CASA – Center for Alternativ analyse udarbejdet et spørgeskema¹⁷, der spørger til elevernes køn, etnicitet,

¹⁷ Bilag 8 – Evalueringsspørgeskema til elever

uddannelse og holdninger til formidlingsmetoderne. Spørgeskemaet er blevet besvaret af 172 elever. Derudover har skolens lærer også modtaget et spørgeskema¹⁸.

I det følgende vil nærmere evaluering af arrangementet blive gennemgået (Produktionsskolerne, EGU, Jysk Håndværkerskole, HTX, SOSU). Opsamling finder sted i afsnittet *erfaringer*.



¹⁸ Bilag 9 – Evalueringsspørgeskema til lærer



Produktionsskolerne og EGU

Samarbejdet med Produktionsskolerne og EGU har fungeret godt og problemløst. Skolerne har været imødekommende, fleksible og åbne overfor projektet. Vi havde ingen problemer med at få skabt en god kontakt og lavet aftaler med dem. Skolerne kendte Lysthuset i forvejen og benytter sig jævnligt af Lysthusets tilbud, hvilket nok har haft en positiv indvirkning på samarbejdet. Produktionsskolerne giver selv udtryk for, at deres elever mangler viden omkring prævention og SOI. Det var tydeligt, at lærestaben følte, at de hverken har ressourcer eller optimal faglig viden til at oplyse eller rådgive i disse emner. Skolerne oplever, at der er 2-3 piger pr. hold, der stopper opholdet grundet graviditet.

Som førnævnt består elevsammensætningen på disse skoler primært af udsatte unge. Da skolernes elevsammensætning er af meget forskellige karakter i forhold til interesser og kulturel baggrund, vejledte vi skolerne til, på forhånd at dele eleverne op efter disses interesser og værksteder. Ved at dele dem op i de grupper, som de normalt befinder sig i, forventede vi, at det ville være nemmere for eleverne at diskutere indbyrdes, end hvis de var kommet i grupper med nogle, som de kendte mindre godt. Men pga. af sygdom blandt eleverne var der nogle hold, eksempelvis til UTU, hvor eleverne var meget forskellige, hvilket tydeligt afspejledes i elevernes mod til at deltage i diskussionen. I forhold til eleverne sås det klart, at jo mere trygge de følte sig i forhold til dem, de sad med, jo mere deltagende var de.

Det har været forskelligt, hvordan skolerne har forberedt deres elever på arrangementerne. De skoler, hvor der går en stor andel af unge med anden etnisk baggrund end dansk, valgte kontaktpersonen ikke at informere eleverne om dagens arrangement, da man har erfaring med, at temaet seksualitet gør, at denne gruppe af unge ikke møder op grundet religiøse og kulturelle årsager. Andre skoler har forberedt deres elever grundigt og gjort en stor indsats for at motivere dem til dagen.

Skolerne har forberedt det praktiske forarbejde såsom gjort rum klar, sørget for opstilling af borde og stole m.m. efter aftale med os, hvilket har betydet, at vi uden problemer har kunnet udføre undervisningen og aktiviteterne.

Vi kunne mærke, at de unge var spændte på, hvad dagen skulle bringe, og hos visse grupper kunne man ane en vis form for skepsis, idet seksualoplysning for nogle af eleverne har været forbundet med negativ læring.

Stand-Up indslaget blev en god og alternativ måde at fange elevernes opmærksomhed på. Stand-Up havde den funktion at varme publikum op til resten af programmet. Den sundhedsfaglige del erfarede vi dog hurtigt blev overgået af Stand-Up genrens måde at underholde på. En del af Stand-Up genrens redskaber er at tale direkte til publikum, stille spørgsmål til dem, samt at udpege et tilfældigt publikum og gøre vedkommende til 'offer' gennem jokes og sarkasme. Stand-Up opfyldte formålet i forhold til at varme publikum op og italesætte seksualitet på en sjov og uformel måde. Stand-Up indslaget fik de unge til at slappe af og løsne op, hvilket betød, at vi fik elevernes fulde opmærksomhed i forhold til



det efterfølgende indslag. Indslaget på 10 min. var også passende. Et af kritikpunkterne er dog, at nogle af de elever, som blev gjort til 'offer', havde svært ved at håndtere den opmærksomhed, de således fik, og blev ved med søge 'spotlight' igen ved at råbe op. Et andet kritikpunkt er, at mange af eleverne på disse skoler er karakteriseret ved lavt selvværd, hvilket kan betyde, at Stand-Up genren kan støde og komme til, for de "brugte" elevens vedkommende, at føles som en udstillelse. Dette mente flere af lærerne var problematisk. Ikke overraskende var Stand-Up delene det, som eleverne syntes, var mest underholdende af dagens arrangementer.

Seksualundervisningen var placeret umiddelbart efter Stand-Up indslaget, idet dette indslag er det længste og derfor placeret der, hvor eleverne umiddelbart er mest friske og veloplagte. Undervisningen var planlagt til at vare 90 min. Vi erfarede efter den første undervisning, at eleverne efter 30-40 min viste tegn på uro og manglende koncentration. Eleverne på produktionsskolen havde generelt problemer med at sidde stille i længere tid af gangen, hvilket betød, at vi skar undervisningen ned til 60 minutter. Endvidere var det en fordel, at vi havde lagt undervisningen i starten af programmet, da eleverne på disse skoler ikke er vant til stillesiddende læring. Undervisningen har været en succes i forhold til at give de unge ny og opdateret viden omkring seksuel sundhed: "Det var godt, at man fik noget at vide om sex og seks sygdomme", (dreng på 18 år, dansker). 83 % af de adspurgte elever svare ja til, at undervisningen har givet stof til eftertanke, og 86 % har lært noget nyt. Mange af eleverne har ikke modtaget seksualundervisning fx, fordi de ikke gik på det klassetrin, hvor seksualundervisningen blev givet. En anden ting, som også spiller ind, er, at undervisningen her forsøger at inddrage de unge til at debattere og diskutere holdninger og viden omkring prævention, seks sygdomme, smitte, ansvar og grænser. Ved at eleverne fik mulighed for at dele viden med hinanden, blev fordomme og myter afmystificeret. Det var dog ikke alle elever, som deltog aktivt, men ud fra elevernes tilbagemeldinger betyder dette ikke, at dem, der har været tilbageholdene, ikke har fået noget ud af undervisningen. Eleverne gav selv udtryk for, at de synes, det var godt at Helge Myrup talte frit og åbent omkring sex, uden at det blev pinligt, hvilket er altafgørende for, om eleverne tager positivt imod seksualundervisning. Undervisningen var også den del, som eleverne selv syntes, at de lærte mest af.

Lærerne selv fik også opdateret deres viden omkring prævention. Lærernes kritikpunkt var, at oplægget lagde for meget vægt på den faktuelle del, og at de hellere så, at oplægget gav mere plads til diskussion og debat. Et andet kritikpunkt var, at undervisningen ikke kom omkring emnet moderskab og forældreskab, særligt i forhold til, hvad det indebærer at blive mor eller far i en ung alder og diskussion af dette. Denne efterspørgsel skal ses i lyset af, at Produktionsskolerne har flere gravide piger under 18 år og ser det som et stort problem, at den gravides ophold eller kommende uddannelsesplaner bliver afbrudt eller stoppet grundet graviditet. Da eleverne herfra kommer med meget forskellige baggrunde, hvoraf en stor del af dem er hoppet ind og ud af folkeskolen, og en del kommer fra hjem med misbrug eller er ensomme, og mange af elevernes selvværd er lave, foreslog lærerne,

at monologerne også tog udgangspunkt i de udsatte unges baggrund og seksuelle problemer, idet de har svært ved at håndtere og tale om sex og kærlighed.



Ung- til-Ung dialog satte gang i mange refleksioner omkring seksuel sundhed, men kendetegnende for alle disse refleksioner var, at der var fokus på, hvad der var normer og tro, og hvad der var egne grænser, værdier, holdninger og reel viden.

De unge gav udtryk for, at spørgeskemaet, der blev udfyldt forud før dialogen, var med til at få alle til at føle, at de havde en stemme; de havde på ingen måde kunnet være så ærlige, og de havde ikke fået de samme snakke uden det forudgående spørgeskema.

De unge var meget optagede af, at der var stor forskel på de forestillinger, de havde omkring de andres erfaringer, og de faktiske erfaringer, de andre ifølge spørgeskemaet havde. Forestillingerne var meget højere end det reelt erfarede, og dette skabte en del debat; hvordan kan det være, at alle havde en forventning om, at f.eks. den seksuelle debutalder var meget lavere, end den reelt viste sig at være? Og påvirker den fejlagtige opfattelse adfærden? Flere gav udtryk for en form for lettelse over, at gruppen som sådan ikke havde så mange seksuelle erfaringer, som gruppen generelt havde antaget. Pige 17 år: "Den her viden om de andre, tror jeg vil få mig til at slappe lidt mere af omkring sex, og ikke have så travlt med at få prøvet en masse ting, for nu ved jeg, at jeg ikke er bagud!"

Oplevelses-teater-rummene satte mange tanker og refleksioner i gang hos de unge, hvilket betød, at de efterspurgte en mulighed for at diskutere og bearbejde oplevelsen med deres egen gruppe umiddelbart efter hvert teater-rum besøg.

Oplevelses-rummene minus Lydrummet skabte meget debat omkring prævention, ansvar og sexsygdomme på hver deres måde. Rummene var et godt supplement til seksualundervisningen, idet eleverne i de små grupper straks efter hvert rum diskuterede, hvad de lige havde oplevet. Eleverne følte ikke selv, at de lærte så meget af teater-rummene som i seksualundervisningen, men i modsætning til undervisningen var teater-rums formidlingsformen mere vedkommende, idet det var unge, som iscenesatte forskellige dilemmaer, som de fleste elever kunne identificere sig med. Endvidere var det også positivt, at eleverne var i fysisk bevægelse mellem hvert rum, i de fleste tilfælde skulle de vente 5-10 min, inden de kunne komme ind i næste rum, hvilket kun øgede spændingen og motivationen hos eleverne. Omvendt blev eleverne noget urolige, hvis der var for meget ventetid, og de ikke havde fået en konkret opgave.

De to Monologer gjorde størst indtryk på eleverne, og flere elever oplevede, at Monologerne var ægte fortællinger. Monologen om pigen, appellerede mest til pigerne, da flere af pigerne fra disse skoler enten kunne identificere sig med pigen eller havde problematikken selv tæt inde på livet. Flere af eleverne og lærerne fandt Monologen gribende, og det har efterfølgende skabt meget debat omkring kærligheden mellem to kulturer. Monologen med Scorer Kaj faldt specielt i god jord hos drengene, idet figurens overdrivelser satte tanker i gang omkring brug af prævention på en humoristisk måde. Da eleverne var inde og overvære monologerne observerede vi, at de var meget optaget af monologerne, at der ikke på noget tidspunkt var tegn på, at eleverne kedede sig eller blev

urolige. Flere elever gav udtryk for, at de ønskede mere tid til at snakke og diskutere sammen efter de 2 monologer.

Monologer som formidlingsform vurderer vi til i særlige situationer at kunne stå alene i forbindelse med et oplæg, idet de unge hurtigt lever sig ind i situationen og handlingen, hvilket gør deres oplevelse meget intens.





Filmen fik mange af de unge til at diskutere, hvad de selv ville gøre, hvis de selv eller en de kendte blev smittet. Mest blev der diskuteret om, hvorvidt man skal beskytte sig eller ej. Også under filmfremvisningen var eleverne meget koncentrerede og levede sig ind i fortællingen.

Lyd installation fik en blandet modtagelse. Selvfølgelig med at skærpe sanserne til kun at omfatte høresansen var god, men flere lærere og elever gav udtryk for, at indholdet ikke var interessant nok. En elev foreslog, at indholdet godt måtte være mere skarpt og provokerende.

In Dream

Teaterforestillingen *In Dream* fangede elevernes opmærksomhed. I den efterfølgende debat var eleverne gode til at diskutere, hvordan de selv ville reagere i forhold til de problematikker, som stykket tager op vedrørende homoseksualitet, grænser og seks sygdomme. Da stykket kredser omkring risikoadfærd, blev det tydeligt i debatten, at mange af eleverne kunne identificere sig selv med stykkets temaer. Forestillingens debat udviklede sig videre til en debat omkring, hvad eleverne havde fået ud af dagen.

Kondomeriet var en succes på flere måder. For det første oplevede vi, at vi kom i kontakt med unge, som normalt synes, at køb af kondomer er tabubelagt. Flere steder havde vi kun sat 30-40 min af til køb af kondomer, men vi fandt ud af, at åbningstiden var for kort i forhold til elevernes interesse og behov, da eleverne i starten var tilbageholdende. På en enkelt skole brød en lærer isen ved at købe en hel bunke kondomer og andet legetøj, hvilket fik de nysgerrige elever til at komme tættere på. Generelt tager det et stykke tid, før eleverne løsner op, og på de skoler, hvor vi havde mere tid, var stort set alle elever forbi kondomeriet. Mange elever brugte også kondomeriet som en mulighed for at spørge om nogle af de ting, som de ikke fik spurgt om til undervisningen eller spørgsmål, som havde hobet sig op i løbet af dagen.

Der blev stillet mange spørgsmål omkring:

- Kondomernes størrelse
- Graviditetstest (anvendelse)
- Fortrydelsespiller
- Klamydia
- Påsætning af kondomer

I det hele taget blev der stillet spørgsmål, der drejede sig om de problemer, der kan opstå ved anvendelse af kondomer. Eleverne og lærerne opfattede Kondomeriet som en sjov og åben måde at søge at få unge til at blive bedre til at bruge kondom.

På de skoler, hvor eleverne er meget urolige, er det en god idé at informere lærerne om, at kondomerne ikke er gratis, så man undgår tyveri.



Opsamling

Samarbejdet med Produktionsskolerne og EGU har været positivt. Vi har tilpasset hvert arrangement efter skolernes behov og har kunnet udføre programmet uden de store problemer. På de skoler, hvor der er elever med anden etnisk baggrund end dansk, blev der taget specielle hensyn til programmets indhold og forberedelse. Skolernes elever er ikke en homogen gruppe, og mange af eleverne er udsatte unge, som har svært ved at bevare koncentrationen ved alm. formelle læringsformer, men de bliver deltagende og engagerede, når læringsformen var af mere uformel og kreativ karakter i små for dem kendte grupper. Elever og lærere har givet udtryk for, at arrangementet var sjovt og spændende, og de gerne vil have mulighed for at få et lignende arrangement en anden gang. Seksualundervisningen gav eleverne ny viden og oplevelses-teateret gav anledning til diskussion samt vidensdeling i forhold til seksuel sundhed, herunder ansvar, sexsygdomme, prævention og partneropsporing. Da eleverne bliver spurgt om, hvad de har fået ud af dagen med "Viden til tiden", svarede de procentvis følgende (de resterende procenter opfattes som 'ved ikke' eller 'ikke besvaret'.)

	JA %	NEJ %
Temadagen har givet mig stof til eftertanke	70	18
På temadagen diskuterede vi emner, som var vigtige for mig	77	17
Jeg er blevet mere afklaret med mine egne grænser	75	20
Jeg ved mere om andres holdninger til sex	68	26
Jeg vidste det hele i forvejen	81	14
På temadagen har jeg alt i alt fået mere viden om sex	80	15
Det gik for tæt på mine egne grænser	79	17

Som man kan se, svarer eleverne, at de vidste det hele i forvejen, men omvendt tyder besvarelsen på, at dagen både har givet dem ny viden og stof til eftertanke. De unge siger, at den viden, som de har fået af arrangementet, omhandler både den faktuelle del, og de mere bløde emner som ansvar og respekt. At mange føler, at det er gået for tæt på deres grænser kan tolkes som, at de unge ikke er vant til at snakke med andre unge om disse ting, og ud fra besvarelsene som helhed vil vi ikke tolke det som negativt forstået, men mere positivt i retning af, at der er gået tæt på deres grænser. Teater som formidlingsform fangede elevernes opmærksomhed godt og var et fint supplement til undervisningen, der ikke på disse skoler kunne have stået alene. Især var der stor succes med de teater-rums opstillede dilemmaer, som eleverne har kunnet genkende fra deres eget liv. Teateret kommer mere ind under huden på eleverne og gør emnet meget nærværende. At skuespillerne selv er unge har kun gjort oplevelserne mere autentiske. Fra de tilbagemeldinger, vi har fået, har "Viden til tiden" på produktionsskolerne og EGU skabt debat og sat mange tanker i gang, og således levet op til vores ønsker og mål langt hen ad vejen.



Teknisk Akademi

Samarbejdet med Den Jyske Håndværkerskole gik gennem skolehjemslederen. Håndværkerskolen har en kostskole tilknyttet, hvor 260 grundskoleelever bor under deres uddannelse. Håndværkerskolen har ikke tradition for at tilbyde deres elever seksualundervisning og havde heller ikke kendskab til Lysthusets arbejde og virke. Vi havde forberedt os på, at skolen ikke ville være en del af projektet ud fra, at Håndværker skolen ikke er kendt for at komme seksualundervisningen på skoleskemaet. Det viste sig ikke at være tilfældet. Skolens rektor, som var den første, vi tog kontakt til, var meget åben overfor projektet og anbefalede, at vi skulle arrangere noget for alle skolens grundelever igennem kostafdelingen. Skolehjemslederen bakkede 100 % op omkring projektet og var meget engageret. For at sikre at alle grundelever havde skema fri, blev arrangementet afholdt om aftenen som et slags fælles arrangement med kage og sodavand. Skolelederen og lærestaben havde forinden forberedt eleverne gennem egne producerede plakater og opslag, og på selv dagen gik de rundt til elevernes værelser og opfordrede dem til at deltage. Denne enorme opbakning fra lærerstaben smittede af på elevernes engagement.

Stand-Up indslaget passede godt til målgruppen i forhold til at fange 200 elevers opmærksomhed og give aftenens arrangement en god start.

På denne Håndværkerskole var der kun 5 piger ud af cirka 200 elever, og stemningen var således præget af 'mandehørm' og håndværker jargon, hvilket muligvis har betydet, at Stand-Up indslaget blev en større succes, end vi oplevede på Produktionskolerne. Hverken lærer eller elever følte, at der var nogle, der blev hængt ud.

Seksualundervisningen forløb godt og seriøsiteten var høj. Mange af eleverne benyttede muligheden for at stille spørgsmål omkring seks sygdomme, og mange deltog aktivt i diskussioner omkring prævention og grænser. Flere elever roste efterfølgende Helge Myrup for hans humoristiske og afslappede tilgang til seksualundervisningen, specielt var de glade for, at han ikke var moraliserende. Undervisningen her varede 90 min. uden pause, og vi vurderer, at undervisningen godt kan bære denne længde, idet vi fornemmede, at elevernes selvværd virker til at være stærkere end elevernes på produktionskolen, og eleverne her ikke har samme koncentrationsbesvær eller de store problemer med at snakke i store forsamlinger. De var generelt mere ligefremme i forhold til at tale om sex.

Oplevelses-teater- rummene viste sig også at appellere til de unge på denne skole. Da gruppen af unge her primært bestod af ældre drenge, forventede vi, at de ville være skeptiske overfor teater som formidlingsmetode, men de unge reagerede positivt på oplevelsesrummene. For mange af eleverne var det tydeligt, at de ikke havde forventet, at teater kan sætte så mange tanker og spørgsmål i gang. De blev specielt overraskede over, at det kan være en fordel, at det er unge, som henvender sig til unge med budskaber.



Monologen med scorefyren og *Filmen* synes de unge at kunne identificere sig mest med. Monologen og filmen fik snakken til at gå om, hvornår man skal beskytte sig, og hvad man selv ville gøre, hvis man var blevet smittet. Nogle elever havde ikke tænkt på, at man selv kunne være smittet uden at vide det. Monologen med pigen gav de udtryk for, at den var godt spillet, men at dilemmaet var fjernt fra deres og deres venners hverdagsliv, modsat filmen og den anden monolog.

Lyd installationen vakte ikke de store følelser eller tanker i spil på denne skole. For mange af eleverne skete der for lidt i forhold til de andre rum, og den faldt derfor ved siden af.

In Dream forestillingen ramte plet hos denne skoles elever. Modsat Produktionsskolernes elever er disse elever en meget homogen gruppe, der alle har afsluttet folkeskolen. Eleverne her var meget optaget af, at teater spillet af unge kunne fortælle om ungdomslivets udfordringer uden, at det var kedeligt. Eleverne har før været vant til at seksualundervisning var kedeligt, men var meget begejstret for teateret som formidlingsmetode.

Kondomeriet havde en flot omsætning; efterhånden som flere og flere viste interesse herfor, benyttede en del af de unge sig af muligheden for at købe kondomer. Eleverne her var ikke nær så tilbageholdende som på Produktionsskolerne. Der var få spørgsmål til kondomeriet, hvilket kan skyldes, at der var mange, som fik stillet spørgsmål til prævention og seks sygdomme under seksualundervisningen. Da "Viden til tiden" arrangementet var et frivilligt aftenarrangement, havde vi forventet, at mange af de unge måske ville gå i løbet af aftenen, hvilket de overraskende ikke gjorde. Noget af æren kan tildeles den meget engagerede skolehjemleder og lærerstaben, der deltog i alle aktiviteterne. Endvidere blev der til slut serveret kage og vand/øl til alle, der havde deltaget, hvilket understregede skolens opbakning til projektet.

Opsamling

De unge gav udtryk for, at "Viden til tiden" var et godt varieret arrangement, som har givet dem anledning til at snakke mere åbent omkring sex med hinanden. Skolen har været meget begejstret for arrangementet. Skolen selv har ikke tradition for at tilbyde seksualundervisning, dette skyldes ikke, at skolen ikke synes, at seksualoplysning er en vigtig ting. De siger selv, at de også har et ansvar for de unge som bor på deres kostskole, men de havde bare aldrig overvejet, at seksualoplysning kunne være underholdende og oplysende som "Viden til tiden". Skolen skrev sågar en artikel om arrangementet til deres fagblad, hvilket vidner om, at skolen har haft stor glæde af arrangementet¹⁹

¹⁹ Bilag - 9 Jysk Håndværkerskolen artikel



Teknisk skole (HTX)

Kontakten til teknisk skole gik via en biologilærer. Det var svært at finde frem til den person, som kunne give os adgang til at komme med et arrangement. Teknisk skole har ligesom teknisk akademi ikke tradition for at tilbyde deres elever seksualundervisning. Biologilæreren var forholdsvis imødekommende overfor projektet, men fandt kun selve seksualundervisningen med Helge Myrup interessant.

Dette skyldes to ting: For det første er skolens pensum og skema fastlagt og meget svært at ændre på. For det andet kunne vi tyde en vis skepsis i forhold til, hvorledes teater kunne indgå som en læringsform i forhold til emnet. Vi fandt dog en fin ordning, hvor oplevelsesrummene, undervisning og kondomeriet blev en del af programmet. For at teaterdelen kunne komme med, blev seksualundervisningen indskrevet som en del af biologifagets pensum. Kommunikationen i forhold til samarbejdet var dog lidt besværet af, at biologilæreren var svær at træffe, og at det relevante program blev væk i skolens postsortering. Lærerens engagement var anderledes på HTX end på de andre skoler. På de andre skoler oplevede vi, at lærerne selv var med til at forberede arrangementet i forhold til opstilling af og deltagelse i alle aktiviteter. Denne form for engagement var ikke tilstede her. Dette skyldes primært, at lærerens skema ikke er ligeså fleksibel som på de andre skoler. I forhold til dette fravalgte biologilæreren at overvære oplevelsesrummene til fordel for at overvære seksualundervisningen 2 gange, biologilæreren prioriterede således ikke den kreative indlæring og søgte desværre heller ikke at undersøge, om det kunne være en god supplerende undervisningsform. Eleverne på denne skole var kun delvist blevet informeret omkring arrangementet, biologilæreren havde ikke haft mulighed for at informere dem alle.

Stand-Up delen fungerede også her som en god ice-breaker, ligesom den havde gjort på de andre skoler. Eleverne blev underholdt, men læreren syntes, at indslaget til tider var for grænseoverskridende i forhold til, at eleverne blev udpeget.

Seksualundervisningen var eleverne meget begejstrede over. Eleverne var utilfredse og kede af, at de kun havde fået 60 min. og ville meget gerne have haft undervisning i 90 min. Dette var både elevernes og lærerens kritikpunkt. I spørgeskemaet lægger eleverne mest vægt på den faktuelle viden.

I forhold til oplevelsesrummene var eleverne her noget mere kritiske, end vi havde oplevet de andre steder. Når man kigger på, hvad de unge synes, de har lært noget nyt om, vægter de prævention, seks sygdomme og ansvar højest. Generelt synes eleverne, at de lærte mest gennem foredraget. Omvendt efterspurgte de mere tid til at diskutere de dilemmaer, som blev taget op i de forskellige rum, hvilket indikerer, at rummene alligevel har sat nogle tanker og spørgsmål i gang.

Monologerne monologen med Score Kaj var den, eleverne syntes gav mest stof til eftertanke og var mest underholdende.

Lydrummet var det rum, som eleverne synes gav mindst stof til eftertanke. Eleverne synes, at indholdet var dårligt, og at det ikke hang sammen med de andre rum.



Filmen Eleverne kunne genkende flere af filmens problematikker i forhold til deres eget liv. At det var en realistisk situation, som var opstillet, gjorde, at de straks efter filmen begyndte at diskutere, hvad personerne skulle have gjort anderledes, og hvad de selv ville have gjort.

Opsamling

I den afsluttende debat virkede eleverne meget begejstrede for dagens arrangement, og de efterfølgende tilbagemeldinger, vi har fået på skrift, har været meget modsætningsfyldte i forhold til det, som de gav udtryk for på dagen.

Når vi kigger på hvordan eleverne har svaret i forhold til hvad de har fået ud af dagen, ser fordelingen således ud:

	JA %	NEJ %
Temadagen har givet mig stof til eftertanke	62	33
På temadagen diskuterede vi emner, som var vigtige for mig	71	23
Jeg er blevet mere afklaret med mine egne grænser	74	22
Jeg ved mere om andres holdninger til sex	74	22
Jeg vidste det hele i forvejen	74	22
På temadagen har jeg alt i alt fået mere viden om sex	83	12
Det gik for tæt på mine egne grænser	8	91

Som man kan se ligger HTXs elevers fordeling meget tæt op af produktionsskolernes fordeling, dog er der gennemgående lidt færre elever, som synes de har lært noget af "Viden til tiden" projektet. Det er dog bemærkelsesværdigt, at på spørgsmålet om hvorvidt emnerne er gået for tæt på deres grænser, er det omvendt hos HTXs elever. Dette kan skyldes, at eleverne på HTX er lidt ældre og dermed mere modne, eller at eleverne her er mere vænnet til at diskutere og reflektere samt har et bedre netværk, hvor de snakker om seksualitet.

Arrangementet på HTX var den skole, hvor vi oplevede de største udfordringer. For det første var der fra lærerens side et mindre engagement, og eleverne var mere skeptiske end på de andre skoler. Omvendt var det meget ressourcestærke elever, som måske derfor også stillede højere krav. Foredraget var den største succes, men oplevelsesteateret satte også gang i refleksioner hos eleverne, dette afspejledes i de snakke, vi overhørte på gangene, og elevernes efterspørgsel efter mere debat tid efter de enkelte rum.

Det underholdende aspekt var ikke så væsentligt, som på ex. Produktionsskolen. Hvis man skal ud på den Gymnasiale del på en Teknisk skole med seksualundervisning, er det bedre at have få aktiviteter med og plads til mere debat, hvor de unge mere selv styrer slagets gang. Endvidere er det vigtigt, at være meget tidligt ude med at tilbyde

arrangementet i forhold til skema og pensum. Med disse ting i baghovedet er det sandsynligt, at det kan blive en ligeså stor succes, som vi oplevede det på de andre skoler.



Social og Sundhedsskolen (SOSU)

Da vi kontaktede SOSU skolen, tog det lidt tid at finde vej frem til rette kontaktperson. Da vi endelig fik kontakt til uddannelsesvejlederen, gjorde han os opmærksom på, at skolen har fælles temadage en gang i mellem, dog lå den næste tema dag uden for projektets tidsramme. Han gav dog tilbudet videre til lærerne på skolen. På SOSU skolen har de et fast pensum, som eleverne skal igennem, hvilket betyder, at arrangementer udefra skal planlægges inden sommerferien. En enkelt lærer gav tid til at afsætte 60 min, hvilket betød, at de fik tilbudt seksualundervisning med Helge Myrup.

Seksualundervisningen Da eleverne går på en social- og sundhedsuddannelse, er det nærliggende at forvente, at de har en naturlig interesse også for seksuel sundhed, og at de derfor ville finde Seksualundervisningen interessant. Klassen bestod primært af piger, og de var som forventet meget aktive og deltagende i diskussionen. Tilbagemeldingerne var overvejende positive. Eleverne synes, det var spændende at snakke om sex og seks sygdomme, og de fleste har fået ny viden især i forhold til præventionsformer. Som en pige sagde "Jeg synes, det var godt. Men brug eventuelt nyere ord for at "fange" de unge. Men jeg synes også, det er godt, at I kan lave sjov med det, men stadig er det alvorligt". At undervisningen også var underholdende, lagde mange af eleverne positivt vægt på.

Erfaringer

"Viden til tiden" kom i kontakt med over 600 unge mellem 15-25 år fordelt på 8 skoler/uddannelser. Dette afsnit er en opsamling på de erfaringer som vi har gjort os i forhold til

- Projektkoordinering
- Samarbejde
- Elevernes udbytte
- Viden
- Formidlingsmetoder

Projektkoordinering

Til projekt "Viden til tiden" har Mia Sandholdt været ansat 20 timer om ugen, som projektkoordinator, og projektmedarbejder Vibeke Thorup har været tilknyttet efter behov.

Projektet har haft flere udfordringer, idet Lysthusets leder, som også var projektansøger, stoppede umiddelbart inden projektet startede op i september 2007. Dette satte projektet på standby i en måneds tid, idet der ingen leder var, der kunne tage ansvar for projektets



økonomi, forløb og indhold. Større beslutninger i forhold til indkøb, indhold etc. har derfor måttet vente på sig. Da vi ikke har haft en officiel projektansvarlig i forløbet, har vi derfor selv været involveret i alle dele i projektet. Dette har betydet, at 1 person ansat til at varetage disse opgaver ikke har været tilstrækkeligt. Vibeke Thorup har derfor været en nødvendig og uundværlig hjælp. Der er blevet brugt meget tid på koordinering, udarbejdelse af udkast til diverse aktiviteter, kontakt til skoler etc. Når vi har været ude på skolerne har vi været et hold på op til 15 mennesker og 2 varevogne med udstyr og kulisser. Undtaget Håndværkerskolen har alle arrangementer startet fra kl. 8.00 om morgen, opsætning og klargøring mm. har taget mellem 1-2 timer. Det har betydet, at vi fravalgte at besøge de skoler, der ligger mere end en times kørsel væk fra Lysthuset, idet vi ikke kunne være sikre på, at der var offentligt transport kl. 5 om morgenen.

Følgende personer har været involveret og har skullet koordineres:

- 5 Skuespillere
- 2 Instruktører
- 1 Kondombutik designer
- 1 Pr. medarbejder
- 1 Komiker
- 2 Seksualundervisere
- 3 Sexløbere
- 1 Sekretær
- 8 Skoler
- 1 Biludlejning
- 2 Chauffører

Ved hvert arrangement har Mia Sandholdt og Vibeke Thorup været med som observatører samt betjent kondomeriet.

Samarbejde

Det var projektets formål at undersøge mulighederne for at etablere samarbejde til skolerne i forhold til at få seksuel sundhed på skoleskemaet. De skoler, som vi har været i kontakt med, har alle været positive overfor at give deres elever seksualundervisning. På de skoler, som ikke før har haft kendskab til Lysthuset eller har haft anden form for seksualundervisning, har dette ikke været en hindring for samarbejdet. Den personlige og direkte kontakt vurderer vi til at have stor betydning. Kommunikationsstrategien har set således ud:

1. Telefonisk kontakt
2. Udsending af materiale
3. Opfølgning pr. telefon
4. Besøg på skolen
5. Udsending af brev pr. post
6. Arrangement på skolen



7. Evaluering pr. post

1. Vi tog telefonisk kontakt til skolerne, hvor projektet blev præsenteret, mail korrespondance erfarede vi blev for langtrukket. Gennem den telefoniske kontakt er det nemmere at sælge en ide, og kommunikere projekts visioner og evt. 'overtale' skolen til at prioritere et arrangement som "Viden til tiden". Efter præsentation af projektet kunne man så aftale et møde.
2. Som regel skal den, som man har været i kontakt med, præsentere ideen for den øvrige lærergruppe, rektor mfl. Materiale omkring projektet har derfor været af stor betydning at kunne sende ud. Vi sendte flere eksemplarer pr. post samt en elektronisk. Et trykt materiale har virket professionelt på kontaktpersonerne.
3. Efter aftale tog vi kontakt til skolerne igen, og de skoler, hvor vi fik lov til at komme ud med arrangementet, blev der aftalt en dato for et personligt møde.
4. Det personlige møde på skolen styrkede samarbejdet. At præsentere et projekt med begejstring og engagement smittede meget af på kontaktpersonerne. Specielt lagde vi meget vægt på, at skolernes samarbejde og formidling havde stor betydning for forebyggelse og sundhedsfremme blandt unge generelt. Ved det personlige besøg fik skolen en større fornemmelse for ansvar og ejerskab. Mødet blev også brugt til at planlægge program, finde egnede lokaler etc.
5. Efter besøget fik de tilsendt en oversigt over program, samt hvilken forberedelse skolen selv skulle stå for på dagen. (forplejning, arrangering af lokaler, mandskab etc.)
6. Overordnet havde alle skoler forberedt sig som aftalt, hvilket betød, at vi kunne overholde vores tidsplan og program.
7. Efter besøget tilsendte vi spørgeskema til både lærer og elever, hvor vi spurgte til, hvordan de havde oplevet dagen.

Vores erfaring viser, at lærernes engagement har stor betydning for, hvordan eleverne modtager et sådan projekt. Skolerne engagerede sig utroligt meget. Der var dog lidt forskel på, hvor meget skolen stillede egne midler til rådighed. Arrangementet var et gratis tilbud, hvilket betød, at skolerne gjorde meget for at hjælpe med opstilling, gøre reklame, forplejning, tidsplanlægning osv. HTX havde dog den kritik, at det var for dårligt, at de havde udgifter i forhold til kopiering af spørgeskema og frankering. Gratis tilbudet har også haft indflydelse på samarbejdet. Produktionsskolerne og EGU har et meget lille budget, hvilket betyder, at selvom de meget gerne vil prioritere seksualundervisning, så kræver det, at tilbudet har en overkommelig pris. Teknisk akademi, HTX og SOSU har et større økonomisk råderum, men har normalt ikke prioriteret seksualundervisning. Tilbagemeldingerne undtaget HTX har været, at de gerne vil have tilbudt lignende arrangementer en anden gang. HTX har sine forbehold overfor teaterdelen, som læreren valgte ikke at se, men var meget positiv i forhold til undervisningen.



Elevernes udbytte

I forhold til hvad eleverne har fået ud af dagen, viser nedenstående en oversigt over, hvor mange elever, der har svaret ja til forskellige udsagn.

Temadagen har givet mig stof til eftertanke	93%
På temadagen diskuterede vi emner, som var vigtige for mig	74%
Jeg er blevet mere afklaret med mine egne grænser	75%
Jeg ved mere om andres holdninger til sex	71%
Jeg vidste det hele i forvejen	77%
På temadagen har jeg alt i alt fået mere viden om sex	83%
Det gik for tæt på mine egne grænser	47%

Ud fra elevernes besvarelse kan vi konkludere, at arrangementet har levet op til formålet. Specielt er det interessant, at dagen har givet eleverne mere viden om andres holdninger til sex. Unge har tit en forvrænget forestilling om andres seksuelle adfærd. Eksempelvis viste det sig, at eleverne på produktionsskolerne vurderede den seksuelle debutalder til at være 13 år, hvilket kan forklare, hvorfor deres egen debutalder var 14 år, 2 år lavere end lands gennemnittet. Et arrangement som dette kan dermed være en metode til at mindske sociale og seksuelle overdrivelser blandt især udsatte unge.

Viden

Eleverne blev spurgt om, hvad de havde lært gennem "Viden til tiden"

	Har svaret ja
Prævention	69%
Sexsygdomme	41%
Kærester	44%
Porno	24%
Abort	54%
Utroskab	48%
Påsætning af kondom	35%
Ansvar og respekt	64%
Orgasme	30%
Onani	23%
Homoseksualitet	28%
Kærlighed	51%

Som det fremgår af procent fordelingen, er der højest procent på elevernes svar på, at de har fået ny viden om prævention, men der er også høj procentvis svar på, at de har lært noget nyt om ansvar og respekt. Dette indikerer, at de ikke kun har fået ny viden om de mere faktuelle emner, men at de i høj grad også har tilegnet sig viden om og indsigt i de

emner, som påvirker de unge i deres pejling i forhold til andres forventninger, hvilket kan støtte dem i at tage mere realistisk ansvar for deres egne handlinger.



Formidlingsmetoder

De valgte formidlingsmetoder har alle, undtagen Lyd Installationen, været en positiv oplevelse. Elevernes seriøsitet og koncentrationen øges hvis de bliver delt op i små hold. Nedenstående skema giver et overblik over, hvor mange der synes, at aktiviteterne har lært dem noget nyt og givet dem noget at tænke over eller oplevet som underholdende.

	Lært noget nyt	Givet dem noget at tænke over	Underholdende
Stand-Up	43%	31,9%	74%
Undervisning	87%	91%	78%
Monolog 1 (Score Kaj)	45%	49%	59%
Monolog 2 (Pigen)	42%	42%	45%
Film	45%	47%	36%
Lyd	9,3%	11%	10%
In Dream	2%	2%	3%
Kondomeri	28%	25%	29%
UTU	29%	27%	33%

Overordnet har eleverne fundet dagen underholdende, hvilket er et af kriterierne, som alle elever har givet udtryk for som værende af primær betydning, når man vil i snak med unge om sex. De aktiviteter, der har karakter af den uformelle læring, har tilsyneladende gjort indtryk på de unge. Næsten halvdelen af eleverne synes, at de har lært noget af monologerne og Stand-Up delen, hvilket er flere, end vi havde forventet.

Stand-Up

Stand-Up havde den effekt, som vi havde regnet med. Eleverne blev varmet op og fik en positiv start på dagen. Denne genre har dog den tilbøjelighed til at inddrage publikum på en upædagogisk måde. Stort set alle emner kan tages op, og specielt de tabubelagte emner som eksempelvis krænkelse kan tages op. Selve genren som helhed, men med begrænsende rammer i forhold til inddragelse af publikum, anbefaler vi at anvende i seksualundervisning.

Monologerne og In Dream

Monologernes force har været, at eleverne selv har følt, at de var en del af situationen. Der opstod en vis form for fortrolighed mellem skuespillerne og eleverne så det blev naturligt at tage situationen alvorligt. Ud fra besvarelserne synes vi, at metoderne har levet op til det, de skulle. Nemlig at metoderne skulle være underholdende, lærerigt samt give rum for refleksion. At anvende monolog med forskellige temaer i seksualundervisningen mener vi godt vil kunne stå alene, hvis man efterfølgende giver plads til debat.



Lyd installationen

Lyd installationen var ikke nogen succes, hvilket skyldes dårlig lyd samt der var for lidt kød på indholdet, der virkede for uinspirerende for eleverne. Det positive ved denne metode var, at selve metoden fungerede. Vi havde elevernes fulde opmærksomhed i det mørke rum, men indholdet skulle have været mere reflekterende og provokerende.

Ung- til-Ung dialog

Ung-til-Ung dialogen satte gang i mange refleksioner omkring seksuel sundhed, men kendetegnende for alle disse refleksioner var, at der var meget fokus på, hvad der var normer og tro, og hvad der var egne grænser, værdier, holdninger og reel viden. Spørgeskemaet, som eleverne skulle udfylde, og som dialogen tog udgangspunkt i, virkede optimalt. Eleverne motivation blev øget i de følte at alle havde en stemme og kunne være ærlige. I forhold til at synliggøre sociale overdrivelser er denne metode den mest anvendelige, da dialogen tager udgangspunkt i klassens egne udsagn og forestillinger.

Seksualundervisningen

Ikke overraskende fandt vi, at eleverne fra de mest teoretiske uddannelser (HTX, SOSU) har haft færrest forbehold overfor den faglige undervisning. Disse elever har ikke haft problemer med at stille spørgsmål eller koncentrerer sig. Hvorimod de skoler, hvor eleverne ikke er boglige, har de haft sværere ved at koncentrerer sig og har haft mindre mod til at deltage aktivt i diskussioner. Seksualundervisningen har givet de unge ny viden, og 70 % har svaret ja til, at det har givet stof til eftertanke. Seksualundervisningen vil på HTX og SOSU samt teknisk akademi uden problemer kunne stå alene og foregå af længere varighed, da eleverne gav udtryk for, at de nemt kunne have brugt længere tid. Dog mener vi, at Stand-Up delen skabte åbenhed for den mere faktuelle seksualundervisning og er derfor værd at prioritere med. På de andre skoler anbefaler vi, at den faktuelle seksualundervisning er af kortere varighed suppleret med andre kortere kreative uformelle indslag.

Kondomeriet

Med en omsætning på omkring 1000 kr. pr. besøg, (kondomer kostede 4 kr. stykket), må det betragtes, som et succesfuldt indslag. Flere unge gav udtryk for, at de synes, at det er pinligt at købe kondomer og har tit haft problemer med at bruge kondomer. Eleverne stillede mange spørgsmål til kondombrug og fik mulighed for at lære at sætte et kondom rigtigt. En mulighed de ikke har på apoteket eller i brugsen.

Afrunding

Projekt "Viden til tiden" har lagt vægt på, at formidling og læring om seksualitet og sundhed har skullet adskille sig fra den traditionelle faktuelle metode inden for seksualundervisning. Netop fordi en del unge har dårlige erfaringer eller nærmest ingen



erfaringer med seksualoplysning og sundhed, og en del unge har svært ved faglig undervisning, og fordi en stor del unges læring indenfor seksuel adfærd således mest foregår i det udøvende rum ofte ud fra overdimensionerede forestillinger, måske på baggrund af pornofilm og lign. materiale, har det været vigtigt for os, at sikre spredning af viden og refleksion om seksualitet og sundhed herunder SOI ved at anvende mange og forskellige nye metoder, der kunne fange de unges opmærksomhed og give dem den reelle viden og realistiske refleksioner i forhold til egne grænser og ansvar overfor sig selv og andre. Vi har anvendt fagprofessionelle i forhold til at formidle den faktuelle seksualundervisning, den såkaldte formelle del af læringen, og vi har anvendt unge (skuespillere og sexløbere) i den uformelle del af læringen. Det har været en god vekselvirkning, så den faktuelle læring ikke bliver for ensidig som formidling af så væsentlige emner, men også igennem den kreative og mere personlige formidling gives de unge mulighed for mere erkendelsesmæssig integrering af seksuel viden og forståelse. Brugen af oplevelsesrum sætter den processuelle individuelle refleksion i gang hos de unge med mulighed for, at de tør tale om seksuelle emner og gøre dem i stand til bedre at tage beslutninger i forhold til deres seksuelle adfærd, herunder at udvikle vilje til at respektere grænser og tage ansvar for deres handlinger i deres fremtidige sexliv. Det er især vigtigt i forhold til udsatte unge og andre unge med dårlig social baggrund og lav selvfølelse, således at søge at bryde sociale mønstre. At det er unge, som udgjorde den største del af aktiviteterne, har skabt stor respekt blandt eleverne, og givet dem billeder og indlevelse, der forhåbentlig sætter positive spor i deres seksuelle adfærd.

Flere elever har udtrykt at de har følt sig beæret over at de unge har brugt tid på dem, hvilket har betydet at eleverne har følt sig som 'udvalgt' og taget ansvar for at bidrage positivt til arrangementet.